

A bátai Szent Vér templom

A Szent Vér templom építése

Az első világháború és a szerb megszállás, majd a gazdasági válság után megerősödő bátai gazdatársadalom új templom építését határozta el. Fájth Jenő apátplébános áldozatos tevékenységének köszönhető, hogy a Klastrom-hegyen ma templom áll, hirdetve az egykori híres búcsújáró hely, valamint a Hunyadiak emlékét.

Fájth Jenő bonyhádi gimnáziumi hittanárt 1922-ben helyezte a megyés püspök Bátára. Már ekkor felmerült egy új templom építésének gondolata. „*Templom építését a szükséglet követelte meg*”, mivel a közel 4000 lelket számláló község barokk plébánia temploma nem tudta befogadni az embereket. Ráadásul ez „*a templom a nagyrészt reformátusok lakta Alsözög határán áll és a körülbelül négy és fél kilométer hosszú község katolikus népének jórészt 2-3 km utat kell megtennie sárban, fagyban munkában fáradtan, hogy templomba mehessen*” – írta Hóman Bálint kultuszminiszternek.

A bátai egyházközség képviselő-testülete 1930-ban határozatot hozott egy új templom felépítésére a Klastrom-hegyen. Fájth Jenőnek sikerült az ügy mellé állítania a megyéspüspök mellett Hóman Bálint kultuszminisztert, Zichy Gyula kalocsai érseket és Mosonfi Dénes pápai prelátust.

Fájth Jenő 1932-ben kezdte a búcsújáróhely múltjának felkutatását az Országos Levéltárban, valamint barátai segítségével a római levéltárakból is szerzett anyagokat. Sokat dolgozott, legtöbb munkája azonban kéziratban maradt, csak „A bátai Szentvér” című novelláskötet előszavában jelent meg egy rövid tanulmánya bevezetőként. Ekkor az építkezés feltételei még hiányoztak, így az egykori apátság helyét egy akácfa kereszttel jelölték meg, melyet a bátai férfiak vittek fel vállukon a Klastrom-hegyre.

1933-34-ben széles körű gyűjtő akció indult az új bátai templom építése érdekében, melynek élére Tolna vármegye alispánja állt. A megyéspüspök körlevélben hívta fel a hívek figyelmét, hogy az egyházközségek is járuljanak hozzá a templomépítéshez, a katolikus iskolák pedig tartsanak ünnepélyt, s a befolyt összeget ajánlják fel, így a pécsi egyházmegye saját ügyének tekintse az új templom építését.

Hóman Bálint kultuszminiszter Lechner Lóránt építészmérnök terveit fogadta el. 1937-ben a megyei múzeum Csalog József vezetésével régészeti kutatást végzett a helyszínen, ezzel elkezdődött a térrendezés.

Az országos gyűjtésből, a Theresianum jövedelméből és a község felajánlásából indulhatott meg az építkezés 1938 augusztusában. Lechner maga felügyelte a munkát a helyszínen. Még 1938-ban tető alá hozták az épületet, tavaszra a vakolással is elkészültek. A kivitelezési munkákat 1939. június 27-én fejezték be. Az építkezésen kb. 100-120 ember dolgozott, közülük 40 lehetett a kőműves, kőfaragó. „*A templom 180 ezer pengőbe került, ebből 150 ezer téglát, 340 egész napos fuvar, 1000 napszámot, 800 pengő készpénzt és a gyűjtésből befolyt 25 ezer pengőt adott az egyházközség, a többi az alapítvány terhére*” ment. 1939. május 7-én Tolna vármegye alispánja

ismételten gyűjtést engedélyezett, ezúttal a Hunyadi emléktemplom belső berendezésének részbeni fedezésére, szép eredménnyel.

A templomot 1939. október 1-jén szentelte fel Virág Ferenc pécsi püspök. Az ünnepre kb. 6000 főnyi zarándok gyűlt össze a megye vezetőivel és a környéken élő papság képviselőivel együtt. A püspök a következőket mondta szentbeszédében: *„A világ teremtése óta sok vér áztatta már a földet, de ezek minden cseppje Káintól a ma háborújáig bosszúért kiáltott az égre. Csak egy ember volt, az Istenember, akinek vére nem bosszúért, hanem bocsánatért, irgalomért esdekelt a Teremtőhöz. Mi ennek a Szent Vérnek a titulusára szenteljük ezt a templomot. Szenteljék meg a hívek imával, könnyel és munkával e szent helyet, s ha a harang megszólal, jöjjön mindenki, ne legyen soha üres a templom. Tegyétek ti erőssé ezt a templomot. Ha nem is történik csoda, de hadd lássák, hogy Báta népe megbecsüli a múltat.”*

A templom felszentelése után hamarosan a környék kedves búcsújáró helye lett, főleg július első vasárnapján keresték fel sokan. Fájth Jenő azt tervezte, hogy pálosokat telepít le Bátán, ebben azonban a II. világháború és 1945. december 6-án bekövetkezett halála megakadályozta. Az új politikai rendszerben a Szent Vér búcsú háttérbe szorult, csupán Krisztus Vére ünnepén jött össze a környező papság és ünnepelt együtt. Az 1980-as évektől Sudár Imre apátplébános szervező tevékenységének köszönhetően ismét felvirágzott a bátai búcsújáró hely, ahova az egész országból érkeztek és érkeznek ma is zarándokok a hagyományosan július első vasárnapján tartott búcsúnapra.

A bátai Szent Vér templom bemutatása

A bátai Szent Vér templom Lechner Lóránt okleveles építészmérnök tervei alapján épült, neoromán bazilika stílusban. A templom egytornyos, háromhajós, félköríves szentélyzáródású épület. Hosszúsága 44,5 szélessége 37,4 méter, a nyugati bejárata előtt oszlopos előcsarnok áll. Az oszlopcsarnokon keresztül jutunk el a három tölgyfából készült kapuig. A kapuk fölött félkörívben domborművek láthatók, középen a Magyarok nagyasszonya, balra Szent István, jobbra Szent László király ábrázolásával. A kapuk mellett kívül egy-egy kápolna is található. Az északi oldalon lévő kápolnában áll az a kereszt, amellyel 1932-ben az egykori apátság helyét megjelölték. Benne két emléktábla látható, a templomot építtető Fájth Jenő apátplébánosnak és a tervező Lechner Lórántnak állít emléket. A bejáratoktól jobbra lévő kápolna a Hunyadiak emlékét hirdeti.

A templom körül sétálva a többi oldalbejárat fölött is félköríves faragványokat találunk. A torony ajtaja fölött Mátyás király címere, a Szent László kápolna külső bejárata fölött a Szent László herma faragott ábrázolása látható, míg a sekrestye két kijáratát a Szent Jobb és a mandorlába foglalt Krisztus monogram díszíti.

A templomba belépve megragadja a látogatót az épület egyszerűsége, harmóniája. A mellékhajókat elválasztó oszlopsorok oszlopfőinek díszítésében a honfoglaló ősök és a korai Árpád-kor faragványainak növényi ornamentikája jelenik meg, egy-egy címerpajzzsal a közepén. E címerek a magyar történelmet és a kereszténység szimbólumait idézik elénk. Figyelemre méltó a templom bazilikákra

emlékeztető, lapos mennyezete. A gerendák között végigfutó deszkakazettákat a Sárköz jellegzetes népi motívumai díszítik. A főhajó apszisában lévő márvány főoltár előlapján egy töviskoronás Krisztus fej, jobbról és balról hódoló angyalok domborműves képei láthatók. Az oltár fölött hatalmas kereszt magasodik, rajta a híres limpiászi Krisztus életnagyságú korpuszával. A déli mellékhajó végén Jézus Szíve, az északi mellékhajó végében Szűz Mária szobra áll. A mellékhajókban is állnak szobrok. Az északi mellékhajó közepén a Piéta-szobor, nem messze tőle Árpád-házi Szent Erzsébet. A déli mellékhajóban a Magyarok nagyasszonyának 1896-ban tiroli mesterek által készített festett fa szobra áll, mely a Somosi kápolnából került a templomba. Az északi mellékhajó végén jutunk a Szent László kápolnába, ahol a templomot építtető Fájth Jenő apátplébános nyugszik.

A templomban lévő ajtók fölött is találunk félköríves domborműveket. A szentélyben a sekrestye felett a Szentháromságot szimbolizáló galamb, vele szemben a kápolna szentély felőli kijáratán az Isten báránya ábrázolás látható. A Szent László kápolna bejárata fölött Krisztus monogram két hal között, míg a kórusfeljáró ajtaja fölött pedig két kereszt között kehely látható.

A templombelső nyugati végén, a déli oldalon van a Szent Sír kápolna, az oltár két oldalán Páduai Szent Antal és Kis Szent Teréz szobra áll. Az északi oldalon, a Szent Sír kápolnával átellenben található a kórus, illetve a torony feljárata. A torony érdekessége, hogy a harangok szintjén oszlopos körbe járható erkélyt alakítottak ki, ahonnan gyönyörű panoráma várja a bátor látogatót. Tiszta időben Szekszárd, Baja, sőt a pécsi TV torony is felismerhető. A toronyban két harang lakik. A délidőben is megszólaló közel 12 mázsás Hunyadi emlékharangot felirata szerint: *„Szent László király tiszteletére, a Hunyadiak dicsőséges emlékezetére, Szent István király 900 éves jubileumi esztendejében Bába község, mint erkölcsi testület adományozta”*. A hatalmas harang egyik oldalát a Hunyadiak címere, másikat Bába címere és Hunyadi János lovas domborműve díszíti. A kisebb Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelt harangot 1982-ben, a II. világháborúban rekvirált harang pótlásaként öntötték Budapesten.

A templom körül szép parkban kapott helyet az 1986-ban készült szabadtéri oltár, melynek oltárképét Nemcsics Antal égetett kerámiából készítette. A templomtól délre lépcső vezet fel a fehér márvány Szent Vér emlékkereszthez, a plébániával szemben pedig Sudár Imre egykori bái apátplébános sírja előtt tiszteleghetünk.

A templom előterében, az ajtók között az apátság megmaradt kövei és a történelmi múltat bemutató kiállítás látható.